

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye „A gazdasági kormányzás javításáról az Európai Unióban”

(2005/C 74/06)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. január 29-én – a működési szabályzat 29. cikkének 2. bekezdése alapján – úgy határozott, hogy véleményt alkot „A gazdasági kormányzás javításáról az Európai Unióban”.

A Bizottság ide vonatkozó munkáival megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és szociális kohézió” szakaszkezió 2004. július 13-án elfogadta véleményét (előadó: V. IERSEL).

2004. szeptember 15-i és 411. plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a jelen véleményt 130 igen szavazattal, 3 ellenében és 7 tartózkodás mellett.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Európai Unió történetének új szakaszába lép. Az Unió 2004-ben tíz új tagállammal bővül, új Európai Bizottság áll fel, sor kerül az új Európai Parlament megválasztására, és – remélhetőleg – megszületik az új Alkotmány. Ebben az esztendőben kell elkészíteni a lisszaboni stratégia félidős értékelését is 2005-re. Az Európai Bizottság elemzései – különösen A gazdaságpolitika fő irányai-ban foglaltak – rámutatnak az integrációt akadályozó hiányosságokra, amelyek részben a nem kielégítő gazdasági konjunktúrának, de részben a tagállamok abbeli vonakodásának is köszönhetőek, hogy tiszteletben tartásuk a saját maguk által kijelölt célokat és elfogadott megállapodásokat. Létfontosságú, hogy élénkítsük a gazdasági növekedést és új életet leheljünk a lisszaboni stratégiába. A jelentés ennek – az unió szavahihetőségéhez és hatékonyságához feltétlenül szükséges – stratégiai elképzelésnek a kézben tartására összpontosít. Sürgősen tisztázni kell az intézményi kereteket annak érdekében, hogy sor kerüljön a feladatok megfelelő elosztására az Unión belül – ki, mit, mikor tesz? –, valamint hogy a tagállamokban megvalósuljanak és átmenjenek a gyakorlatba az Európai Tanács és a tematikus Tanácsok által elhatározott célok és irányelvek. Nem kevés példa van a sikerre, amelyekből a lisszaboni stratégia „új kiadása” ihletet meríthet: példaként említhetők az „Európa 92” és a Monetáris és Pénzügyi Unió. A dokumentum egyúttal meggyőződéssel kiáll a közösségi módszer mellett. Szükség van egy olyan átfogó és előzetesen egyeztetett megközelítésre, amelynek alapján egy munkaszakaszokat tartalmazó terv áll.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Unió fennállásának döntő szakaszához érkezett. Olyan nagy kihívásokkal kell szembenéznie, mint a bővítés, a gazdasági növekedés és a versenyképesség élénkítése, az alkotmánytervezet, valamint a közvélemény bizalmának visszaszerzése érdekében teendő lépések. Ezeknek a nehéz feladatoknak a megoldásához hatékony és koherens politikára, illetve annak megfelelő alkalmazására van szükség. A tavalyi esztendőben az EGSzB két jelentést is kiadott, amelyekben a gazdaságpolitika fő irányait tárgyalta ⁽¹⁾.

1.2 Ezek a témák azonban alaposabb átgondolást igényelnek. A hatékony politika és integráció csakis olyan, világosan áttekinthető és hiteles intézményi keretben képzelhető el, amely biztosítja az európai megállapodások nyomom követhetőségét.

⁽¹⁾ HL C 133, 2003. jún. 6.
HL C 80, 2004. márc. 30.

1.3 Az Európai Bizottság – a 2004. januári tájékoztatóban található – elemzése ⁽²⁾, valamint a 2004. április 7-i aktualizálás ⁽³⁾ megerősítik a 2003-as irányokat. Ugyanez érvényes az ajánlások sürgősségére is. Az EGSzB ezért a jelen dokumentumban kiemelten foglalkozik az intézményi és irányítási peremfeltételekkel, azaz a jó kormányzással. A 25-ök Európájának fő kérdése a gyakorlati irányítás ⁽⁴⁾.

1.4 Számosan vannak, akik osztják az EGSzB aggodalmait. Az Európai Bizottsághoz, a magánszektorhoz és a civil társadalom szervezeteihez hasonlóan, az egymást követő – ír, holland – elnökségek nagy hangsúlyt fektettek a cselekvésre és a megvalósításra. A következmények nélküli hivatalos megnyilatkozások természetlenek. A gyakorlati alkalmazásnak kell középpontban állnia ⁽⁵⁾.

1.5 A gazdaságpolitika fő irányai a tagállamok makrogazdasági és költségvetési politikájára, a foglalkoztatáspolitikára és a belső piac fejlesztésére összpontosítanak. Így konkrét formában nyilvánulnak meg bennük az EU és a nemzeti hatóságok különböző felelősségi körei, valamint a tagállamok egymástól eltérő helyzete.

1.6 A gazdaság növekedés lelassulása és az, hogy a tagállamok figyelmen kívül hagyják az Európai Tanács által elfogadott megállapodásokat, az alábbi következményekkel járnak:

– a költségvetési politikában folyamatosan romlik a fegyelem;

⁽²⁾ Az Európai Bizottság tájékoztatója a gazdaságpolitika fő irányainak megvalósításáról, (COM(2004) 20 végleges).

⁽³⁾ A gazdaságpolitika fő irányainak aktualizálása 2004-re (2003-2005-ös időszak), COM(2004) 238.

⁽⁴⁾ Az EGSzB első jelentését erről a kérdéstről lásd : HL C 221, 2002. szeptember 17.

⁽⁵⁾ Ezzel párhuzamosan egyre többet beszélnek a közösségi szabályozás javításáról. Lásd: Cselekvési terv a jobb szabályozásért, 2003, valamint a „Versenytanács” 2004. május 17-18-i Következtetési.

- a tudásalapú gazdaság továbbra sem járul hozzá megfelelően a versenyképesség erősítéséhez;
- elégtelenek azok a beruházások, amelyeknek célja az információs és kommunikációs technológia, valamint a tudás és a képzés hatékonyságának növelése lenne;
- a beruházói körökben bizonytalanság uralkodik;
- bizonyos beruházások harmadik országbeli régiókba tevődnek át;
- nyomott foglalkoztatottság;
- a munkaerőpiacot érintő politika nem javasol reformokat és nem képes megfelelően reagálni.

1.7 A gazdaság helyzete Európában némileg javult, de az élénkülés még gyenge. Az Egyesült Államok gazdasági növekedése meghaladja az EU-ét. Tegyük hozzá, hogy a versenytársak – itt elsősorban Kínára és Indiára gondolunk – egyre meggyőzőbb eredményeket tudnak felmutatni.

1.8 A beruházások és a pénzáramlás a globalizáció korát élik, de a folyamat nem egyöntetű, és jelentős társadalmi-gazdasági és politikai különbségek állnak fenn a világ egyes régiói között. Európa nem tévesztheti szem elől a világ egyetlen részét sem.

1.9 Idén az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak újra át kell gondolnia stratégiáját és a neki megfelelő eszköztárat:

- az EU történelmének új időszakát éli: tíz új tagállam, új Parlament, új Bizottság, a Bizottság struktúrájának folyamatos hozzáigazítása az új feltételekhez, s ne felejtjük el, hogy az új Alkotmány is várat még magára;
- a bővítés következményei nemcsak mennyiségi, hanem minőségi tekintetben is jelentősek. Az Unió sokszínűsége nagymértékben növekedett;
- a termékek és szolgáltatások piacának világméretű alakulása, valamint a pénzpiacok folyamatos idegeskedése egyre több tagállamot készítet arra, hogy ugyanazon politikai célok mellett tegye le a garast és hatékony integrációra törekedjék.

2. Elemzés 2004-re

2.1 A 2003-2005-ös időszakra vonatkozó fő gazdaságpolitikai irányok az átfogó megközelítést helyezik előtérbe a következő területek tekintetében:

- a növekedést és stabilitást megcélzó makrogazdasági politika;

- Európa növekedési potenciáljának erősítése gazdasági reformok útján;
- a növekedés tartós jellegének erősítése.

2.2 A növekedési és stabilitási paktum éveken át szilárd alapja volt a tagállamok közötti bizalmi viszonyoknak. A kedvezőtlen gazdasági konjunktúra aláássa a kialakult fegyelmet. A követendő eljárás megfelelően szabályozott. Gondot az elfogadott megállapodások hatékony alkalmazásának hiánya jelent. Ugyanakkor sok tagállam – mind az euró övezetben, mind azon kívül – továbbra is igyekszik tartani magát a megkövetelt költségvetési fegyelemhez. A skandináv tagállamok eredményei különösen meggyőzőek ezen a területen.

2.3 A növekedési és stabilitási paktummal kapcsolatos eljárásokra vonatkozó véleménykülönbségek tavaly novemberben arra készítették az Európai Bizottságot, hogy az Európai Közöségek Bírósága⁽¹⁾ előtt eljárást kezdeményezzen a Tanács ellen. Véleménye szerint a Tanács nem tartotta tiszteletben a hatásköreit. Az efféle szembenállás az ECOFIN Tanácsban sem segíti elő a partnerek közötti egyeztetést.

2.4 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a kormányok mozgásszabadsága jelentősen csökkent. 2003-ban csak öt tagállamnak sikerült költségvetési egyensúlyt vagy többletet elérnie, miközben a többiek makacsul növekvő deficittel számolhattak. Az Európai Bizottság tavaly április 7-i, a 2004-re szóló aktualizálást tárgyaló jelentése szerint több tagállam költségvetési helyzete gyors ütemben romlott, aminek következménye az államadósság szintjének növekedése lett. Az államadósságok rendezésének szándéka olyan intézkedéseket tett szükségessé, amelyeket viszont a növekedést és a foglalkoztatottságot elősegítő beruházások sínylettek meg.

2.5 Az Európai Bizottság ezen tagállamok számára külön ajánlásokat fogalmazott meg. A hasonló konjunkturális helyzet ellenére is, a tagállamok költségvetési célkitűzései igen eltérőek. Ez magyarázza az ajánlások széles skáláját.

2.6 Az Európai Bizottságnak nem állnak rendelkezésére olyan eszközök, amelyek kellőképpen alkalmasak lennének a tagállamok közkiadásainak minőségi ellenőrzésére. Vagyis nehéz ezeket az egyeztetett költségvetési keretekben értelmezni.

2.7 Az évi jelentés foglalkozik a társadalombiztosítással, a munkaerőpiaci helyzettel, a belső piaccal és a lisszaboni folyamattal. Egész sor olyan, többé-kevésbé jelentős célkitűzést fogalmaz meg, amelyeknek megvalósulása csak részben múlik közösségi döntéseken. Számos politikai területen továbbra is csak a tagállamok illetékesek. Ezen kívül vannak olyan kérdések is – ilyen például a „tudásfejlesztés” –, amelyek tekintetében maga a központi hatalom is csupán részleges befolyást képes gyakorolni.

(¹) Lásd a Bíróság ítéleteit (Full Court) 2004. július 13. C-27/04

2.8 A közösségi hatáskörök elsősorban a belső piac tekintetében érvényesülnek. A munkaerőpiaci helyzet, a társadalombiztosítás, az ellátások, a költségvetési politika, a K+F, az adópolitika és az infrastruktúrák kérdése mindenekelőtt a tagállamok illetékességi körébe tartoznak, még ha bizonyos esetekben Brüsszel korlátozza is a mozgásszabadságukat. Ezekben az esetekben az Európai Bizottság maga is gyakran ad ki általános ajánlásokat, ám ezeknek a gyakorlatba való átültetése már az egyes országokon múlik.

2.9 A munkaerőpiacok olyan különböző területekből állnak össze, amelyek között alig van kapcsolat. Ennek folytán az Európai Bizottság kénytelen volt megállapítani, hogy annak ellenére, hogy az utóbbi években több millió munkahely létesült, ugyanakkor a munkanélküliség is erőteljesen növekedett. Az idősebb korú munkavállalók létszáma továbbra is alacsony, a nők pedig változatlanul akadályokba ütköznek a munkaerőpiacon. Az inaktívak nagy száma természetesen negatív hatással van a nemzeti költségvetésekre is.

2.10 2005-ben a foglalkoztatottsági szint az Unió egészét tekintve 64,5 % lesz, ám a tagállamok közötti különbségek nagyon jelentősek. A foglalkoztatottság azokban az országokban mutat kedvezőbb adatokat, ahol a szociális partnerek megegyeztek egymással a munkaerőpiaci helyzet enyhítésére használandó módszer és a munkaidő kérdésében. Az Európai Bizottság úgy véli, a munkaerőpiaci reformok folytatása ⁽¹⁾ döntő szerepet fog játszani a 2010-re vonatkozó foglalkoztatottsági célkitűzések (70 %) elérésében. Ezért is fogalmazott meg a KOK-féle Task Force ⁽²⁾ olyan erőteljes védőbeszédet az ajánlások érvényesítése érdekében.

2.11 A társadalombiztosítás reformján kívül az Európai Bizottság nagyobb különbségtételeket ajánl a béropolitikában, valamint – a munkahelyek szükséges mértékű védelmének fenntartásával egyidejűleg – nagyobb munkaerőpiaci rugalmasságot, s ezen kívül nagyobb mobilitást is. A törvényhozási folyamatok és a társadalmi-gazdasági egyeztetések eredményei terén tapasztalható különbségek miatt jelentős eltérések vannak a tagállamok között, különösen a ledolgozott munkaórák és a munka termelékenysége tekintetében. Részben ezek a tényezők magyarázzák az EU és az Egyesült Államok növekedése közötti különbségeket.

2.12 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy Európában a termelékenység növekedése 1995 óta egyre csökkenő mértékű. Ezen a területen is lényeges különbségek vannak az egyes tagállamok között. Finnország, Svédország és Izland fejlődése az Egyesült Államokéhoz hasonló. A termelékenység visszafogottabb növekedése – a magánszektor egészében – az információs-kommunikációs technológiák bevezetése, illetve az innováció terén tapasztalható különbségekből ered. A termelékenység

növelése érdekében indított új beruházások Európában lassabban valósulnak meg. Ennek egyik következménye a beruházások meglehetősen alacsony szintje az új technológiák terén.

2.13 A népességi helyzet alakulása és az előregedés egyre aggasztóbb jelenség, mind a költségvetésre gyakorolt nyomás, mind a növekedést (súlyosan) akadályozó hatása révén. Több országban alkottak már ígéretes terveket az ellátások reformja érdekében, ami mindenhol gyakorlatilag a nyugdíjba vonulás korhatárának emelésével járt.

2.14 A termékek és szolgáltatások piacán a verseny nem kielégítő. Tovább élnek a nemzeti védőintézkedések. A belső piac még nem alakult ki teljesen. A versenypolitika tekintetében új javaslatok születtek. A törvényhozó munka a pénzügyi szolgáltatások területén jól halad: a 42 tervezett intézkedésből 36-ot már véglegesen elfogadtak. A magánberuházásokra vonatkozó adóügyi rendelkezések terén is történt javulás.

2.15 A közösségi irányelvek átvétele a nemzeti törvényhozásokba egyre kevésbé alapos módon történik. A határidőket gyakran nem tartják be, az irányelvek a nemzeti törvényhozásban sokszor nemzeti összefüggésben jelennek meg. Ez történik például akkor, amikor a tagállamok Brüsszelben engedményeket tesznek annak érdekében, hogy a Tanácsban kompromisszum születne, később pedig szánják-bánják engedményeiket. Az ellenőrzés ebben a tekintetben egyre nehezebb.

2.16 A tudás és az innováció nyilvánvalóan pozitív irányba mutat, de a kockázati tőke, a K+F, a szabadalmak és az információs-kommunikációs technológiák elégtelensége miatt az eredmények kiábrándítóak. A barcelonai csúcson elhatározott célkitűzés, miszerint a GDP legalább 3 %-a K+F-re fordítódjon, a legtöbb tagállamban holt betű maradt. A legjobb eredményeket a skandináv országok tudják felmutatni. A 3 %-ot úgy tervezték, hogy a közszféra és a vállalkozások 1/3-2/3 arányban osztozzanak rajta. A helyzet az, hogy az esetek többségében sem a közszféra, sem a vállalatok nem teljesítik ezt a célkitűzést.

2.17 A gazdaság fenntartása a gazdaság stagnálása idején is erőteljes odafigyelést és célzott törvényhozási intézkedéseket követel. A fenntarthatóság több aspektusból is vizsgálható. Az energiaszektor jól illusztrálja a helyzetet. Az Európai Bizottság joggal mutat rá a környezeti tényezőkre, s különösen felhívja a figyelmet az új tagállamok kedvezőtlen állapotára. Az Európai Bizottság az újabb fejleményeket a nemzetközi szerződések fényében vizsgálja. Az energia azonban veszélyt is jelenthet a fenntartható fejlődés szempontjából, mivel a kereslet növekedése (Kína) és az energiaforrásoktól való politikai jellegű függés miatt a kőolaj ára is növekszik.

⁽¹⁾ Gazdasági kilátások, 2004 tavasza, 31. old.

⁽²⁾ „Foglalkoztatottság, foglalkoztatottság és foglalkoztatottság – Több munkahelyet Európában”, a Wim KOK elnökölte Foglalkoztatottsági Task Force jelentése, 2003. november 26.

2.18 A bizonyos számú vállalatot hátrányosan érintő pénzügyi botrányok után, a vállalatokba és a részvénytársaságokba vetett bizalom helyreállítása érdekében olyan javaslatok születtek, amelyek előnyben részesítik a „vállalkormányzás” európai változatát.

2.19 A többéves periódust (2003-2006) felölélő beszámoló által festett kép erősen kontrasztos. Az Európai Bizottság megállapítása szerint bizonyos előrelépések történtek a munkaerőpiac, a versenypolitika, a vállalati környezet, az új technológiák, az oktatás és az ellátások kérdésében. Kevésbé jók az eredmények a piacok integrációja, a K+F és a társadalmi, illetve környezeti adaptáció terén. A Bizottságot komolyan aggasztja több tagállam költségvetési mutatóinak gyors romlása és a helyzet megoldására irányuló politikai szándék hiánya. A Bizottság arra következtet, hogy ha a reformok üteme nem gyorsul, hiábavaló is abban reménykedni, hogy teljesülnek a 2006-ra előirányzott célkitűzések. Ugyanez érvényes a lisszaboni folyamat 2010-re várt eredményeire is.

2.20 A 2004-es aktualizálásról szóló jelentésében az Európai Bizottság megállapítja, hogy a költségvetés, az eladósodás és a foglalkoztatottság területén az új tagállamok hasonló problémákkal küzdenek, mint a 15 régebbi EU-tag. A tíz ország mindaddig látványos eredményeket tudott felmutatni, s ezek oda vezettek, hogy gazdasági növekedésük üteme magasabb a 15 régebbi EU-tagénál, még annak ellenére is, hogy a tíz ország között jelentős fejlődésbeli különbségek vannak. A Bizottság ugyanakkor leszögezi, hogy a tíz országot a 15 régebbi EU-tagtól elválasztó szakadék még ma is rendkívül mély.

2.21 Az EGSzB szerint az, hogy ezek az országok hasonló problémákkal küzdenek, nem jelenti azt, hogy az új tagállamok belső helyzete is hasonló lenne a régebbi 15 EU-tagorszáéhoz. A „kohéziós országokkal” való összehasonlítás nem igazán állja meg a helyét. Az új tagállamok „felemelkedő piacok”. Egyes országokban – s különösen egyes régiókban – igen magas a munkanélküliség. Az ipar szerkezete teljes átalakulásban van. Ebből jelentős szektorális munkanélküliség származik. Alapvető szerepet játszanak a külföldi beruházások.

2.22 A 15-ök Európájában érvényesülő törvényhozáshoz és az igen fejlett gazdasági-szociális szabályozáshoz való igazodás konfliktusokat okozhat. A belső és külföldi beruházások növekvő ütemének fenntartásához szükséges stabilitás hatékony pénzügyi és monetáris felügyeletet, valamint a törvényhozási

folyamatok megfelelő előreláthatóságát feltételezi. Az ehhez szükséges stabil környezet kialakulása nem vehető biztosra, tehát a kérdés elsőrendű fontosságú. Az EGSzB csatlakozik az Európai Bizottság álláspontjához, amely szerint a tíz új tagállam fejlődésének stabilizálása érdekében kívánatos lenne – a gazdasági és pénzügyi célkitűzések megvalósítását illetően – számukra külön határidőket megszabni.

2.23 Az Unióban kezd nyilvánvalóvá válni a helyzet megoldásának sürgető volta. A közös célkitűzések rendszeresen megjelennek az Európai Bizottság, az Európai Tanács és Tanács szerveinek következtetéseiben. Nemrégiben több kormányfő is hangot adott ide vonatkozó aggodalmának ⁽¹⁾. A követendő út elvileg közös, de a gyakorlatban az a kérdés is felmerül, hogy ki miért felelős.

3. Belső piac, foglalkoztatottság és a lisszaboni folyamat

3.1 Ami a belső piacot illeti, az Európai Bizottság az elkövetkező tizenkét hónapban két területen az alábbi sürgős intézkedésekre tesz javaslatot ⁽²⁾:

- új erőfeszítések olyan jelentős témákban, mint a közösségi szabadság, irányelv a szellemi tulajdonról, irányelv a szakmai képzettségek elismeréséről, valamint cselekvési terv a növekedés és a foglalkoztatottság szempontjából elengedhetetlen beruházási szolgáltatásokról. A további késlekedés dominóhatást eredményezhet;
- felszólítás a tagállamok számára, hogy gyakorolják a „jobb kormányzást”, azaz dolgozzanak partneri alapon és fordítanak gondot a tényszerű megvalósításra.

3.2 A lisszaboni célkitűzések megvalósításához és a kibővült belső piac alapjainak megerősítéséhez mindkét aspektus figyelembe vételére szükség van. Az EU-n belüli kereskedelem és a verseny fejlődése nagyobb hatékonyságra és termelékenységre kényszeríti a vállalatokat, ami egy olyan gazdaságban, amelyben a bérek viszonylag magasak – s az EU ilyen –, kulcskérdés a versenyképesség erősítése és a hosszú távú boldogulás biztosítása szempontjából.

3.3 A gyakorlatban a közösségen belüli kereskedelemre gyengülés jellemző, s az Unión belüli árak ahelyett, hogy közelítenének, inkább eltérnek egymástól. Az EU többet ruház be a világ más tájain, mint amennyi beruházást fogad.

⁽¹⁾ BLAIR miniszterelnök, CHIRAC elnök és SCHRÖDER kancellár 2004. február 18-án írott levele, valamint a „Közös hozzájárulás a 2004. tavaszi Európai Tanácshoz”, amelyet a következő kormányfők írtak alá: AZNAR (Spanyolország), BALKENENDE (Hollandia), BERLUSCONI (Olaszország), DUŘAO BARROSO (Portugália), MILLER (Lengyelország) és PARTS (Észtország).

⁽²⁾ „Jelentés a Stratégia a belső piaccért (2003-2006) megvalósításáról”, 2004. január 21. – COM(2004) 22 végleges.

3.4 A belső piac tekintetében a Bizottság a következő mérleget vonja. A munka jelenleg az ún. „új megközelítést” alkalmazó irányelvek kérdésében folyik. A szolgáltatások tekintetében még nem beszélhetünk igazi belső piacról. A szolgáltatások jelentik az európai GDP 50 %-át, s ezen a területen dolgozik a foglalkoztatottak 60 %-a. Ezzel magyarázható, hogy a szolgáltatások szabad áramlásáról szóló legutóbbi irányelvjavaslat elsőbbséget élvez. A hálózati iparágak (energia, közlekedés, távközlés) liberalizációja folyamatban van, de mindnyájan tudjuk, hogy ez milyen problémákkal és akadályokkal jár. A belső piac számára gondot jelent az adóügyi harmonizáció hiánya. Mindazonáltal jól halad az adózási rendellenességek megszüntetésének programja. Ugyanez érvényes a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési tervre is. Az Európai Bizottság szerint abból, hogy a hatóságok nem tartják magukat a közbeszerzésekre vonatkozó szabályokhoz, az árak emelkedése következik. Ez a pont ismét napirendre került. Az előregedést illetően a Bizottság elő kívánja mozdítani az egészségügyi szolgáltatásokhoz való nemzetközi hozzáférés lehetőségét. Továbbra is növekszik az európai szabadalom kérdésében eddig felhalmozott késedelem.

3.5 A szabályozás egyszerűsítése a szabályozási környezet javítása érdekében kialakított cselekvési terv alapján került terítékre. Ám még hosszú utat kell megtenni. Egyes tagállamok nem végzik el a hatások értékelését, amiről pedig megállapodás született.

3.6 Az alkalmazás komoly problémát jelent. A belső piac alapelve a bizalom. A bővítés távlatában éppen ezt a bizalmat kell tovább erősíteni. A következő nyilatkozat jól jellemzi az Unió történetének eme új szakaszát: „A 28 országból álló belső piac igazi sikeréhez másfajta hozzáállás és újfajta munkakapcsolatok szükségesek. A tagállamoknak teljes felelősséggel kell kezelniük belső piacukat, és partnerségben kell dolgozniuk egymással és a Bizottsággal annak érdekében, hogy az a gyakorlatban is működjék.”⁽¹⁾

3.7 A foglalkoztatottsági stratégia is napirenden szerepel, különösen nemzeti szinten. Ám európai szinten is napirenden van a szociálpolitikai rendszerek átgondolása, mivel a nemzeti költségvetési politikákat európai szinten hozott szabályok szerint kell végrehajtani, illetve figyelembe kell venni a munkaerőpiaci reformokat és az előregedést.

3.8 A KOK-féle Task Force ajánlásainak megközelítési módja és alkalmazása nemzeti szinten elfogadott döntésektől függ. Az ajánlások erőteljesen síkra szállnak a lisszaboni folyamat mellett. A tárgyalt terület széles: nagyobb rugalmasság a vállalatok és az innováció irányában, a munkavállalók részvételének erősítése, a társadalombiztosítás javítása, több beruházás az oktatásba, a szakmatanításba és a partneri viszonyba a változás kiprovokálása érdekében, ami az összes érdekelt partnerek tevékeny részvételét jelenti az adaptációs folyamatban. A következő

⁽¹⁾ „Jelentés a Stratégia a belső piacért (2003-2006) megvalósításáról”, 2004. január 21. – COM(2004) 22 végleges

mondat tökéletesen összefoglalja a lényegét: „Európának nagyobb létszámú és termelékenyebb aktív népességre van szüksége”. Egyik nemrég kiadott Véleményében az EGSzB is nagy vonalakban és néhány kritikus megjegyzés kíséretében állást foglalt a KOK-féle Task Force ajánlásai mellett⁽²⁾.

3.9 A globális lisszaboni folyamat és a szilárd költségvetési politika közötti összefüggés nyilvánvaló. A tavaszi csúcstalálkozó keretében megszületett jelentés⁽³⁾ a lisszaboni stratégia megvalósításának hiányosságai kapcsán az Európa számára jelentkező nettó költségeket említi: költséget okoz a kisebb növekedés, a foglalkoztatottság helyzetének kitolódó javulása és a képzés, valamint a K+F területén felhalmozódó késedelem.

3.10 A tavaszi jelentés beszámol a belső piac és a foglalkoztatottság helyzetének fentebb már említett alakulásáról. A tudásalapot illetően a Bizottság síkra száll a hálózatokba és az ismeretekbe, vagyis a K+F-be, az oktatásba és a képzésbe történő beruházások mellett.

3.11 Az egymástól igen távol eső akadémiai világ és a magánszektor közötti kapcsolatok még mindig nem elégségesek. Ez a helyzet nem teszi lehetővé, hogy megfelelő választ adjunk a tudásalapú gazdaság kihívásaira. Holott ezek a kapcsolatok tennék lehetővé, hogy – az USA-ban tapasztaltakhoz hasonlóan – növekedjék a termelékenység és erősödjön a vállalati szféra. Manapság ebben a hozzáadott értékben szenvedünk leginkább hiányt. Említést érdemel az európai agyak elszívása is: a tudásalapú gazdaság érkezés, illetve távozó munkavállalóinak száma közti különbség most is negatív⁽⁴⁾ és a helyzet súlyosbodik.

3.12 Mint más jelentésekben is, az Európai Bizottság ebben a szövegben is egész sor világos javaslatot fogalmaz meg, amelyek mind a következő három alapelven nyugszanak: beruházások, versenyképesség, reformok.

3.13 A gazdaságpolitikai célokkal, valamint a belső piacról, a foglalkoztatottsági stratégiáról és a lisszaboni folyamatról szóló jelentésekkel összefüggő témák és értékelések egymás mellé állíthatók. A Bizottság számos társadalmi-gazdasági területen összehasonlítja a közpénzek helyzetét, ami lehetővé teszi a fogyasztási közkiadásoktól a termelési kiadásokhoz való átmenethez kötődő problémák világos megfogalmazását.

4. Intézményi keretek

4.1 Az EGSzB szerint a helyzet megköveteli a következő, tovább már nem halasztható lépések megtételét:

- a jelentős, 15-ről 25 tagállamra történő bővítés lehető legki-egyensúlyozottabb megtárgyalása, figyelemmel a nehéz gazdasági körülményekre;

⁽²⁾ „Intézkedések a foglalkoztatottság támogatása érdekében” – HL C 110 – 2004. április 30. (SOC/159).

⁽³⁾ „A Bizottság jelentése a tavaszi Európai Tanács számára – Váltások valóra Lisszabont! – Reformok a kibővített Unióért” – COM(2004) 29 végleges.

⁽⁴⁾ „A Bizottság tájékoztatója a Tanács és az Európai Parlament számára – A kutatók az európai kutatási térségben: egyféle hivatás, többféle karrier” – HL C 110 – 2004. április 30. (INT/216) és „A Bizottság tájékoztatója – Európa és az alapvetések” – HL C 110 – 2004. április 30. (INT/229).

- az Európai Tanács által eddig létrehozott – és továbbra is változatlanul aktuális – egyezményekhez képest felgyülemlett késedelem orvoslása; valamint
- az eddigi ütem fenntartása és új impulzusokkal történő bővítése.

4.2 Az EGSzB véleménye szerint mindennek nemcsak a politikai döntéshozók szintjén kell eldőlnie. Szerephez jutnak a szervezeti tényezők – leginkább az ellenőrzés és a nyomon követés területén –, de a politikai-kulturális jellegűek is. Tekintettel ezekre az összefüggésekre, az EGSzB egyetért a Bizottság által a január 21-i tájékoztatóban, valamint az április 7-i aktualizációban megfogalmazott elemzésekkel és következtetésekkel. A május 17-i és 18-i „Versenytanács” következtetései sajnálatos módon túl általánosak és igen kevésbé konkrétak. ⁽¹⁾

4.3 Az Unió bővítésének légkörében még inkább oda kell figyelni az intézmények megfelelő működésére, valamint a hatás- és felelősségi körök aprólékos elhatárolására, amelyek nélkül a fegyelmezetlenség és elerőtlenedés kockázata nagymértékben megnőne ⁽²⁾.

4.4 Az évek során jelentős különbségek alakultak ki a közösségi, illetve kormányközi felelősségi körök és döntéshozatali folyamatok között. Ugyanakkor az alkotmánytervezet is világosan kimondja, hogy a 25 tagállamot számláló Unió nem működhet ugyanolyan módon, mint a 15-öké.

4.5 Az euró bevezetésének – azon kívül, hogy hozzájárult a növekedési és stabilitási paktum megfelelő működéséhez – azt kell eredményeznie, hogy gazdaságpolitikai téren növekedjék a konvergencia. Sajnos ma túl sok nem kényszerítő erejű megállapodás és határozat van érvényben.

4.6 Az, hogy az elfogadott megállapodások nem érik el a várt céljukat, komoly erőpróba elé állítja az Európai Unió teljesítő-képességét.

4.7 Az Európai Tanácsban konszenzus van a célok tekintetében, ám ezeket gyakran túl általános és pontatlan formában fogalmazzák meg. A jó politikai szándékok nem nyilvánulnak meg törvényhozási aktusokban és realista, valóban alkalmazható szabályozásban.

4.8 Az utóbbi években sokat vártak a versenypolitikától, a szabálysértők megbélyegzésétől és a koordináció nyitott módszerétől. Ám ezek a kevésbé kedvező konjunktúra körülményei közepette nem igazán vezettek eredményre. A gyakorlatban a tagállamok nem – vagy nem eléggé – vitatják meg egymás mulasztásait. Ezen a téren a Bizottság mozgástere is korlátozott. Nincs semmiféle kielégítő megoldás arra, hogy a közösségi módszert mással cseréljük föl.

4.9 A belső piac helyzete aggodalomra ad okot. A szabad áramlással és az egyenlő feltételekkel összefüggő célkitűzések és megállapodások nem vagy nem kielégítő mértékben valósultak meg. A nemzeti eredmények azt mutatják, hogy a belső piacra vonatkozó irányelvek átvételét illetően – és néha nagymértékben – csökkenőben a fegyelem ⁽³⁾.

4.10 Egyetértés van abban, hogy a stabilitás pozitív alapelv. Ugyanakkor ritkán kerül a figyelem középpontjába, hogy a szubszidiaritás olykor lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az európai szabályozást egymástól eltérően értelmezzék.

4.11 Több sebesség létezik, így például az EMU esetében. A 12 résztvevő a jövőben 13 kívülállóval néz farkasszemet. Nem ugyanaz a helyzet, ha a 12 tagú EMU 3, illetve 13 kívülállóval áll szemben, még akkor sem, ha a 10 új tagállam csatlakozása gazdasági értelemben új távlatokat nyit. A költségvetési fegyelem követelményeit – a szerződésnek megfelelően – tiszteletben kell tartani.

4.12 Az egyes országok makrogazdasági politikájának, az integráció előrehaladásának és elmélyítésének támogatnia kell az eurót.

4.13 A jogállamiság elvét – melyen az Unió nyugszik – minden körülmények között biztosítani kell.

4.14 Tehát meg kell találni annak a módját, hogy elkerülhető legyen az, hogy a Bizottság és a Tanács csupán jelzi a mulasztásokat vagy sürgős felhívást intéz a tagállamokhoz, mielőtt rátérne a napirend megtárgyalására. A lisszaboni folyamat és a jelentős bővítés egyszerűen határozottabb cselekvést követel meg.

4.15 A lisszaboni stratégia stratégiai fogalom. Ebben az értelemben összevethető azokkal a régebbi stratégiai elvekkel, amelyeknek köszönhetően az integráció meghatározó lépésekkel haladhatott előre. Ezek esetében az Európai Bizottság és a tagállamok szorosan együttműködtek annak érdekében, hogy határidőket és pontosan meghatározott szakaszokat tartalmazó tervet dolgozzanak ki. Jó példája ennek a hatvanas évek végén a szerződéshez csatolt vámunió. Az „Európa 92” sikere szintén hasonló terv eredménye volt. A 279 irányelvjavaslatot tartalmazó – és az 1987-es egységes okmányra alapozott – program lehetővé tette, hogy túljussunk a stagnálás időszakán és jelentős eredményeket érjünk el a belső piac megvalósítása terén. A monetáris unió is példa a sikeres cselekvésre. 1993-tól kezdve minden jelölt költségvetési hiánya folyamatosan csökkent. Ugyanígy történt az infláció, s ezzel együtt a kamatlábak tekintetében is. Így születhetett meg – a terveknek megfelelően – az euró és a független központi bank által támogatott monetáris politika.

⁽¹⁾ A 2004. május 17-18-i „Versenytanács” következtetései.

⁽²⁾ Az EGSzB ezzel kapcsolatban közzétett egy jelentést: HL C 221, 2002.9.17.

⁽³⁾ Lásd Internal Market Scoreboard, Edition 13, 2004. július 13. http://www.europa.eu.int/ccomm/internal_market/score/docs/score13/score13-printed_en.pdf

4.16 Az említett esetekben vagy a közösségi módszer alkalmazása volt sikeres – mint a vámunió és az „Európa 92” projekt esetében –, vagy a tagállamok pozitív hozzájárulása tette lehetővé a sürgető célkitűzések – például az EMU-részvétel – elérését. A probléma az, hogy jelenleg a fenti két eset egyike sem áll fenn. A kielégítő előrehaladás teljes mértékben a politikai akarat függvénye.

4.17 A 2004. március 27-28-i Európai Tanács egyetértett a Bizottság elemzésével és következtetéseivel. Hangsúlyozta a költségvetési egyensúly – sőt megtakarítás –, valamint az árstabilitás fontosságát, és felhívta a figyelmet a növekedési és stabilitási paktum tiszteletben tartására. A szociális kohézió és a fenntarthatóság szempontjából a Tanács három prioritást emelt ki a „Versenyképességi” Tanács számára: ezek a versenyképesség, a belső piac dinamizálása és a törvényhozás javítása. Mindhárom esetben a tudásba kell befektetni. Ami a munkaerőpiaci politikát illeti, az Európai Tanács a KOK-féle Task Force jelentésének megvalósítása mellett tör lándzsát.

5. Európa újabb fordulópontra áll

5.1 Európa újra választás előtt áll. A gazdaság talpra állása még nem fejeződött be. A lisszaboni stratégia nem hozta meg a várt eredményeket. Az Európai Unió a lakosság 20 %-os növekedésével és a heterogeneitás erősödésével történetének új szakaszába lép. Ugyanakkor a bővítés újabb lehetőségeket és újabb távlatokat nyit meg a növekedés és a boldogulás irányába.

5.2 Jelenleg az Unió hitele forog kockán. A közvélemény fontossága és az integrációs folyamat támogatottságának csökkenése semmiképpen sem hagyható figyelmen kívül.

5.3 A bővítés nem vezethet az Unió önmagába zárkózásához. A cselekvés tere maga a tág világ. Az EGSzB úgy véli, hogy az Unió pozíciója a világméretű sakkasztán kiváló referencia. A globalizációs folyamatban nem csak az Egyesült Államok, hanem a földgolyó egésze – ide értve a felemelkedőben levő és hatalmas fejlődést felmutató olyan nagy piacokat, mint Kína, Délnyugat-Ázsia és India – részt kíván venni.

5.4 A Bizottság és a Tanács Elnöksége által a tavaszi csúcsra kiadott elemzések és ajánlások minden esztendőben ugyanazt tartalmazzák. Az intézmények szinte egyféleképpen vélekednek az Unió és a tagállamok feladatairól. A versenyképesség egyre inkább prioritást élvez. Ám a tagállamok mindannyiszor eltérnek a megfogalmazott ajánlásoktól, a megállapodások pedig nem vagy csupán részben valósulnak meg. A legnagyobb gondot az átvétel és a megvalósítás jelenti.

5.5 Ezért rendkívül fontos a lisszaboni stratégia tényleges megerősítése. Az EGSzB egyetért azzal, hogy ez a hosszú távú perspektíva kulcsfontosságú. Felsorakozik a Bizottság és az Európai Tanács által követett irány, illetve a régi és új tagállamok számára egyaránt érvényes közös cselekvési terv mellé.

5.6 Ennek a cselekvési tervnek feltétlenül az integráció erősítése irányában kell hatnia, aminek hiányában a 25-ök Európája egyszerű szabadkereskedelmi övezet marad. A kialakuló világméretű sakkasztán ez pedig nem lenne senki – sem az európai gazdaság, sem a vállalatok vagy a polgárok – számára kívánatos helyzet.

5.7 A lisszaboni folyamat „új kiadásának” Unió-szintű megvalósítása – a versenyképesség és a tudásalapú gazdaság erősítése, a fenntarthatóság, a társadalmi egyeztetés és a szociális párbeszéd előtérbe állítása – kedvező hatással lehet a tagállamok politikájának függetlenségére is.

5.8 A gazdaságpolitika irányai megmutatják, hogy a közpénzek, valamint a köz- és magánberuházások helyzetének rendbetétele érdekében koherens, átlátható és hiteles kereteket kell felállítani, amelyekért a Tanácsnak és a Bizottságnak kell felelősséget vállalniuk. Az Uniónak minél előbb harcosabb fellépésre kell vállalkoznia. Európa új fordulópontra áll.

6. Ajánlások és következtetések

6.1 Ezeket a folyamatokat illetően az EGSzB a következő elvekből indul ki:

- az elemzéskor és a célok meghatározásakor világosan meg kell határozni, hogy a döntéshozatali folyamatból mekkora részt kell Brüsszelnek, illetve a tagállamoknak vállalniuk;
- a hitelesség biztosítása és a csalódás elkerülése végett realista célokat kell kitűzni;
- a gazdasági növekedésnek és a lisszaboni határidők „új kiadásának” a célkitűzések középpontjában kell állniuk, mind a versenyképesség erősítése, mind a strukturális adaptáció támogatása szempontjából;
- a tagállamok ne vethessék Brüsszel szemére, hogy olyan célokat tűz ki, amelyeket nem együtt fogadtak el.

6.2 Az átláthatóság megköveteli az intézményi aspektus figyelembe vételét. A felelősségi területek eltérő megosztása a tagállamok és az Unió között még nem esett át alaposabb vizsgálaton. A polgároknak és a vállalatoknak nem szabad úgy érezniük, hogy nem törődnek velük.

6.3 A szigorúbb keretek mellesleg segítik a tagállamokat és az Európai Bizottságot is mind belső, mind külső tevékenységében. Márpedig a kibővült Unióban a Bizottságnak szilárd megalapozottsággal kell rendelkeznie.

6.4 Költségvetési és makrogazdaság-politikai téren a tagállamoknak alkalmazniuk kell a növekedési és stabilitási paktumban saját maguk által megfogalmazott szabályokat.

6.5 A kormányköziség irányába mutató reflexek kezdenek megerősödni. Az EGSZB erőteljesen figyelmeztet ennek veszélyeire. Egyetlen tagállam vagy tagállamok csoportja sem veheti magára az Európai Bizottság specifikus szerepkörét, ugyanis minden tagállam – a javasolt távolságtartás, az objektiváció és az óvatos nyomonkövetés ellenére is – saját szempontjaiból és saját prioritásaiból indul ki.

6.6 Az Alkotmányszerződés célul tűzte ki a 25 tagú Unió politikai vezetésének javítását. A jelen kulcsfontosságú periódusban a minősített többség elvének kiterjesztése kedvező hatással lenne. Ellenkező esetben a nemkívánatos akadályok továbbra is fennmaradnak. A vállalatok, a szociális partnerek és a civil társadalom más szereplői (egyetemek, kutatóintézetek stb.) kedvezően reagálhatnak a politikai irányítás javulására.

6.7 A szétdarabolódás veszélye továbbra is fennáll. Az EGSZB a globális megközelítés mellett teszi le a voksát. E célból erősíteni lehetne – az ECOFIN Tanáccsal együttműködve – a Versenyképességi Tanács hatékonyságát, s nagyobb publicitást lehetne neki adni. Az Európai Tanács következtetései szintén ebbe az irányba mutatnak, akárcsak az az érvelés, amelyet a kormányfők használnak a gazdasági szuperbiztos posztjának létrehozatala érdekében ⁽¹⁾.

6.8 Az EGSZB a maga részéről mindenképpen síkra száll a Versenyképességi Tanács nagyobb átláthatóságáért. Az utóbbi olyan konkrét támpontot jelent, amelyről elindítható az irányítás megjavítását célzó cselekvés. Annak nem sok haszna van, ha találkozókát szervezünk különböző biztosok és állandóan változó összetételű miniszteri grémiumok között igen változó politikai kérdések megvitatása végett. Az Európai Bizottságnak mindenekelőtt a Versenyképességi Tanács koordinációjának átláthatóságára és a közvélemény előtti – jól átgondolt – megjelenésére kell ügyelnie. A lisszaboni határidők fontossága miatt ennek felelősségében a Bizottság elnöke személyesen is osztozik. Ezenkívül a Versenyképességi Tanács működésének jobb megszervezése, valamint az EU szintjén megvalósuló racionalizálás szintén elősegíti majd a nemzeti vezetők nemzetközi szinten a mostaninál láthatóbb felelősségi körének kialakulását, ez pedig erősíteni fogja a közvélemény általi elfogadottságukat és a közösségi politikában megnyilvánuló, egymással szembeni felelősségérzetet is.

6.9 Az Unióban nem alakult ki a több sebességű Európa fogalmának semmilyen hivatalosan elfogadott meghatározása. Az EMU és a schengeni szerződés pozitív példát jelentenek. Ám a tagállamok egymástól eltérő – a politikai orientációkban megjelenő – helyzete és megközelítései nem teszik vonzóbbá a „több sebességű” helyzet rosszul definiált fogalmát, amely a versenyhelyzet torzulását eredményezheti. Az alkotmánytervezetben előirányzott eljárás figyelemre méltó kiindulópontokat tartalmaz.

6.10 Az integráció lényegi összetevője, a belső piac szempontjából a „több sebességű” helyzet nem jelent érdemi opciót, mivel egyes kérdések kapcsán változó összetételű szövetségek kialakulásához vezetne, és a vonakodó tagállamok számára könnyű megoldást jelentene a dilemmák megkerüléséhez.

6.11 A tagállamok számára fenntartott területeken nehéz általános intézkedés- és reformcsomagot javasolni. A probléma megoldásához – azaz az egyes országok helyzetének és a legjobb módszerek pontos leírásához – minden lehetséges támaszt igénybe kell venni. Még tovább kell finomítani a módszert, főleg a számszerű összevethetőség területén. Az Európai Bizottságnak olyan eszközökre is szüksége van, amelyek birtokában megfelelőbben értékelheti a közkiadások minőségét.

6.12 Az EGSZB továbbra is kitarat a versenypolitika és a koordináció nyitott módszere mellett az olyan jól meghatározott politikai kérdésekben, amelyekre a közösségi módszer nem alkalmazható. Az is meggyőződése, hogy ezek csak korlátozott eredményeket hozhatnak (legalább is rövid távon), mivel a tagállamok nem végzik el egymás értékelését. Egyesek közülük bevezetik a megfelelő reformokat, nevezetesen a nyugdíjszerű ellátások és a munkaerőpiac tekintetében. A külvilág felé való nyitottságon javítani kell.

6.13 Az Európai Tanács tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság „útlevelet” fog összeállítani a lisszaboni stratégia megerősítése és tényleges alkalmazásának garantálása érdekében. Ennek a „jobb kormányzás” lesz az egyik kulcseleme. A bizalom és a stabilitás megkövetelik az átlátható intézményi kereteket.

6.14 Az EGSZB szerint érdemes lenne a lisszaboni stratégia „új kiadását” összekötni az „Európa 92” esetében már bevált módszerrel. Ha a jelenlegi gyakorlatot vesszük alapul, akkor ez azt jelenti, hogy a gazdaságpolitikai irányokról, a belső piacról, a foglalkoztatottságról és a lisszaboni stratégiáról szóló jelentések olyan egységes progresszív programban öltenek formát, amely pontos határidőket is tartalmaz. A program világosan meghatározza, hogy az egyes akciókat mely döntéshozatali folyamat révén mely szervnek kell intéznie (Bizottság, Tanács, Európai Parlament, tagállamok), és azt is, hogy mikor. Ebben a tekintetben az EGSZB hangsúlyozza az Európai Bizottság szerepének és a közösségi módszerek fontosságát, hiszen mindkettőre szükség volt az „Európa 92” sikeréhez is. A Bizottság minden egyes esztendőben beszámolóban értékeli az elért eredményeket, amelyből kiindulva az Európai Tanács – az Európai Parlamenttel való tanácskozás után – meghatározza azokat a prioritásokat, amelyek alapján az Európai Bizottság javaslatokat fogalmaz meg.

6.15 A lisszaboni stratégia egyedül a belső piac vonatkozásában hozott eredményeket, legalább is a törvényhozást és a szabályozást tekintve. A megvalósítás ugyanis általában kívánnivalót hagy maga után. Az eredmények közvetlenül a közösségi módszereknek köszönhetőek. Az EGSZB szerint pontos határidőket kell kijelölni a belső piac olyan egyes elemei tekintetében, mint:

⁽¹⁾ BLAIR miniszterelnök, CHIRAC elnök és SCHRÖDER szövetségi kancellár 2004. február 18-i levele.

– az egységes piacra vonatkozó cselekvési terv meglevő elemei;

- a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési terv meglévő pontjai;
- a tudásszektor azon elemei, amelyek érintettek a közösségi döntéshozatali folyamat által;
- a túl merev és túl részletes szabályozás felülvizsgálata és enyhítése;
- alkalmazás és végrehajtás.

6.16 Azokban a kérdésekben, amelyek esetén a döntések nemzeti szinten születnek meg – például szociális biztonság, munkaerőpiac (KOK-féle Task Force) és adózás –, az EGSzB azt javasolja, hogy a Tanács (a versenypolitika és a nyitott koordináció alapul vételével) szintén határozzon, az Európai Bizottság javaslatai alapján, az elérendő célokról és a megvalósításról. Ezzel párhuzamosan a határidők között szerepeltetni kell a nemzeti folyamatok nyomon követését is. Az ellenőrzés ugyan ezen a területen ütközik a legnagyobb nehézségekbe, de egy megállapodásnak csak akkor van értelme, ha meg is valósul.

6.17 Más kérdések – amelyek függetlenek a szabályozástól és a nemzeti vezetőktől is csak néha-néha és részlegesen függenek, ám amelyeknek közük van a versenyképességhez, a tudásalaphoz és a gazdasági teljesítőképességhez – szintén megérdemlik, hogy részévé váljanak a lisszaboni stratégia „új kiadásának”. Példaként említjük meg a következőket:

- az iparpolitika bizonyos, a vállalatok, az Európai Bizottság és az Európai Tanács közötti megegyezés alapján kialakult területeken (ilyen a szociális egyeztetés) ⁽¹⁾;
- az EU technológiai programjainak és platformjainak eredményei, a tudásalapú intézetek és a tudósok határokon átnyúló együttműködésének erősítése az Unión belül, valamint az

egyetemek és a piaci szereplők közötti együttműködés elősegítése;

- regionális politika, különös hangsúlyt fektetve a tudásalapra és a megújulásra.

6.18 Az Európai Bizottság és az Európai Tanács kedvezően viszonyulnak a „partnerség a változásért” (*partnership for change*) programhoz. Az EGSzB ezt az erőfeszítést – amelyből még meghatározó irányzat is lehet – teljes mértékben támogatja. A lisszaboni stratégiát soha nem tekintettük a folyamatoknak csupán irányt adó keretnek. A siker, a politikai forma, a végrehajtás és a megvalósítás számos szereplőtől függ: az (európai, nemzeti és regionális) vezetőktől, a minden szintű szociális partnerektől, a vállalatoktól, az egyetemektől és sok-sok más társadalmi szervezettől, valamint a civil társadalomtól. A célkitűzések világos bemutatása, amely az összes politikai és társadalmi szereplővel megérteti, hogy mit várunk tőlük, felszínre hozhatja azt az új energiát, amelyre szükségünk van.

6.19 A *Partnership for Change* erőteljes potenciállal rendelkezik, ám csak azzal a feltétellel, ha korrekt módon jelenítik meg. Ez a program újfajta kommunikációt és új szövetségek létrejöttét eredményezheti az európai integrációs folyamatban közreműködők között. Ez is része a jó kormányzásnak.

6.20 Az Európai Tanács felszólította az Európai Bizottságot, hogy hozzon létre egy magas szintű csoportot, amely november 1-jéig kidolgozza az Európai Bizottság számára a lisszaboni stratégia új megközelítését. Ez a dokumentum és a csoport álláspontja jelentős szerepet fog játszani a 2005-ös tavaszi csúcs alkalmával a lisszaboni stratégia félidős értékelését illetően. Az Európai Tanács ugyanakkor felkérte az EGSzB-t is, hogy tegyen javaslatokat a félidős értékeléssel kapcsolatban.

Brüsszel, 2004. szeptember 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Lásd a „Versenyképességi” Tanács 2003. november 26-27-i következtetéseit.